

Madárhangok

Szól a pacsirta fönn lebegvén
S az égiekhez közeledvén:
Érzem szelíd lehelleted,
Üdvözlek, oh szép kikelet!
A tél- s nyomornak vége már,
Derült az ég, nyílt a határ.
Már búvik a fű, mely felett
Rakodnom kisdéd fészkeket.
S mely ifjan oly szép, enyhe, zöld,
Terített asztal lesz a föld,
Oh kék! öröm!
Oh kék! öröm!
Gyönyörtanyánk leend a föld.

Jön a veréb a nagy faló,
Reptében ígyen szólaló:
Csip, csep!
Csip, csep!
Nem kell egyéb, mint hulladék,
Csak sok legyen, tüstént elég.
Paraszt betyár vagyok,
Mint senkié.
Sem szántok, sem vetek,
Mégis kitelelek

Mint bármi méh.

Fáradjon más, én majd eszem,

Mit lophatok, meg nem veszem.

Csip, csep!

Csip, csep!

Nekem nem kell nagy élelem,

csak egy kis ehullt búzaszem.

És jönnek a zenészek:

Pintyőke ésa csíz,

A cinke és rigófaj,

S a cifra tengelic;

S amerre csak tavasz van,

Erdő, mező, berek,

Víg énekök zajától

Harsogva fölzeng.

Mind boldogok, s vígadnak

A nyár utoljára,

S öröm s a dal hevétől

Reszkednek tollaink.

Csak egy, a főművészné,

Egy gyöngye csalogány

Csattogtatja gyász zenéjét,

A cserje vad bogán.

És annyi fájdalom van

És annyi kín szívéen;

Embert megölne százszor

Ily gyilkos érzemény:

Hol éljeim?

Hol napjaim?

Szerelmeim?

Vígalmaim?

Ah messze más vidék határain

Lekötve vannak

Mély bánatomnak

A hitszegő társ könnyű szárnyain.

Ki hallja meg,

Hogy szenvedek,

Hogy szűm beteg?

A rengeteg?

A rengetegben hang viszhangra lel,

Nekem magamnak egy hang sem felel.

Ha sas vagyok

S cad keblem ég,

Fenn szárnyalok,

Fenn, mint az ég,

S a nap tűzéhez adva lángomat,

Felgyújtom e hitetlen lombokat.

De én, de én

Csak sírhatok,

Oh én szegény!

S meghalhatok.

Szakadj ki lelkem s zengj el mint dalom;

Mi vagy te más, mint hangzó fájdalom!

Így énekelt a cserje vad bogán

Az erdő szíve, a kis csalogány,

S ki szólna, míg az erdő szíve fáj?

Búsan merengve hallgatott a táj.

(1845. január 30. előtt)

Emlékkönyvbe

Szólj, gondolj, tégy jót s minden szó, gondolat és tett

Tiszta tükörként fog visszamosolyogni rád.

(1839. május 2. előtt)

Sas

Fák sudarán zápor s szélvész harcolnak időnként,

Mégis fenn a sas tartja királyi lakát.

Aki napot keres, a vésszel megvinni ne féljen,

Vagy köz lélekként tűrje, ha porba szegik.

(1839. május 9. előtt)

Csalogány

Elhervadt a virág, a fák koszorúi lehulltak;

Sárga levélkében nyargal az őszi vihar.

A csalogány hallgat. Hol erő, mely visszaidézze

Lengő bokrait és mennyei hangu dalát?

A tavasz eljő még; erdő, bokor újra virítand:

Nem fog-e a csalogány halva fekünni alatt?

(1839. május 9. előtt)

Sikináv

Súgóból Sikináv kritikus lőn. Annak előtte

Hallgatták, és most nincs ki ügyelne reá.

Nem csoda: más műveit olvasta ki akkor írásból;

Most önnön nyomorék ötleteit adja elő.

(1839. május 9. előtt)

(A bátor nem örül...)

A bátor nem örül nyugalomnak, bajt keres és győz.

(1839. május)

Sírvers

Férj s atya nyúgoszik itt; özvegy s négy árva keserve

Tette beszédessé rajta e néma követ:

Gyászaikat ha híven tudná kifejezni, sóhajjal

És zokogások közt állana hamvainál.

(1839. június 6. előtt)

G.L. Emlékkönyvébe

Két jó van, mi fölött sorsnak nincs semmi hatalma,

Szorgalom és az erény. Földön az, égben ez áld.

(1839. június 20. előtt)

A Guttenberg – albuma

Majd ha kifárad az éj s hazug álmok papjai szűnnek

S a kitörő napfény nem terem áltudományt;

Majd ha kihull a kard az erőszak durva kezéből

S a szent béke korát nem cudarítja gyilok;

Majd ha baromból s ördögből a népszaroló dús

S a nyomorú pór nép emberiségre javúl;

Majd ha világosság terjed ki keletre nyugatról

És áldozni tudó szív nemesíti az észet;

Majd ha tanácsot tart a föld népessége magával

És eget ostromló hangokon összekiált,

S a zajból egy szó válik ki dörögve: „igazság!”

S e rég várt követét végre leküldi az ég:

Az lesz csak méltó diadal számodra, nevedhez

Méltó emlékjelt akkoron ad a világ.

(1839. szeptember 5. előtt)

W. G. Emlékkönyvébe

Szép fiatalságod s lelkednek tiszta erénye

Áll a jövődőség fátyolos arca előtt.

Vajha szelíden lebbenjen föl a fátyol előtted,

S édeni órákkal csaljon az életen át.

(1839. szeptember 5. előtt)

Széchenyihez

Őrizzen sorsod s nemtőd a közszeretettől,

Nagy lehet ily áldás, ámde fölötte gyanús.
Akkor óhajtsd azt, hogy téged mindenki szeressen,
Majd ha ez árva hazát mindenikünk szereti
(1835)

Egyed Antalhoz

Elhagysz, elhagynak veled a bonyhádi Camoenák,
Kiknél tiszta szívünk mennyei lángra hevült.
Hasztalanul riadoz visszhangja előbbi lakodnak,
Oh Egyed, árpádnak nem riadozza szavát.
Elhalt az, s szomorú hangon nyög mostan utánnad
A magyaros szellem, mely dalaidra kele.
A vendég ajkú népben ki találna gyönyört itt?
Zordon zengzeteit, míg te voltál, feledénk.
Most halljuk szavokat, mert téged hallani többé
Nem lehet: annyira szórt a szövevényes eset.
Így mikor a csalogány elhallgat, vizi seregnek
Fülsértő zaja száll nyílt füleinkbe, s boszant.
De mi használatlanul számlálom bánatainkat?
Ah téged minékünk vissza nem adnak azok.
Távol szép ligetink erdő-koszorúzza körétől,
Ennyi könnyűs szemtől távol, örökre talán,
Új híveid közepett hasznos munkának eredve
Buzgó kebledből hinted az égi magot.
Csak hintsd, és intsed tartós nyugalomra az embert,

Példaadásra korost, engedelemre fiút.
Tiszta szemérmében gyarapítsd a gyenge leányzót,
Hogy pártája alatt szűz legyen édes öle.
Hogy boldogságát ott lelje meg a heves ifjú,
Majd ha szerelmiket szent szavad egybeköti.
Oktass és magyarul terjesszed az isten igéjét;
Így vele terjed majd a hazanyelvnek ügye,
S a honn is gyarapul; te pedig fő karba jutandsz:
Fényleni fog neved is Hunnia díszes egén.
Engem azonban tán kétes tengerre riaszt a
Fergeteg, és örömem zöld koszorúja lehull.
De hulljon, hadd hulljon el a kis öröm koszorúja:
Csak te lehess boldog, Zrinyi hazája, hazám!
Jőjjön bár, s forgasson meg vad fergeteg engem,
Csak ti szerencsésen, éljetek, érdemesek,
Tí, kik lábadozó létünket emelni sietvén
A vad enyészetnek napjait elveritek.
E nagy sorban, Egyed, szívem és szám téged is említ,
Élj szép csenedben nagyra haladva soká.
Isten adjon erőt, szent gondviselése szerencsét,
Hogy bár léptenként, még magasabbra mehess.
Mert az mindenkor méltó főpolcra köztünk,
Aki kisebb fényel vissza nem élve ragyog.
Ezt hiszem én rólad, s karemelve ajánllak az égnek,
És lelkem, noha bús mentedet érzi, örül.
(Börzsöny, 1822. Március 26.)